

Vastaus kirjalliseen kysymykseen itämerirehun käytön edistämisestä kalanviljelyssä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jenni Pitkon /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 702/2020 vp:

*Millaisia kannusteita hallitus aikoo ottaa käyttöön edistääkseen itämerirehun käyttöä kalanviljelyssä
tai millä muilla tavoilla hallitus aikoo edistää itämerirehun käyttöä?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti edistetään itämerirehun käyttöä kalankasvatuksessa ja luodaan kannustimia ravinnepestöjä vähentäville ja kiertotalouteen perustuvilla ratkaisuilla kalankasvatuksessa (kuten kiertovesiviljely ja itämerirehu). Samoin toimeenpannaan kalakasvatuksen ympäristölupajärjestelmän kehittämistoimet ottaen huomioon vesiympäristön suojelun taso.

Suomeen valmistui vuonna 2016 kalajauhotehdas, joka käyttää lähivesiltämme pyydettyä silakkaa ja kilohailia kalajauhon valmistukseen. Kalajauhasta valmistetaan kalankasvatukseen käytettävää itämerirehua. Itämerirehun käyttö kierrättää meressä jo olevia ravinteita ja vähentää muilta meriltä rehun mukana tulevaa ravinnekuormaa. Kalajauhon valmistuksessa poistetaan Itämerestä ja kalajauhasta myös dioksiini- ja pcb-yhdisteitä.

Itämerirehua käytetään jo yleisesti kalankasvatuksessa. Itämerirehulla ei kuitenkaan ole vakiintunutta määritelmää, mikä hankaloittaa sen seurantaa ja käyttöä. Tämän vuoksi on tärkeää määrittellä kyseinen rehu ja näin varmistaa teollisten toimijoiden tasavertainen kohtelu sekä luoda edellytykset Itämerirehun käytön edistämiseksi ja sen seurannalle. Maa- ja metsätalousministeriö on jo käynnistänyt määrittelytyön yhteistyössä rehuteollisuuden, toimialan, tutkimuksen ja hallinnon kanssa. Samalla laaditaan yhteinen suunnitelma Itämerirehun käytön laajentamiselle ja siihen perustuvalla kestävällä kasvulla.

Ympäristönsuojelulaki ei sisällä säännöksiä, joiden nojalla ympäristöluvassa voitaisiin ottaa huomioon itämerirehun käyttö tuotantomäärää suoraan lisäävänä tekijänä. Ympäristöluvan hakija voi kuitenkin osana lupahakemustaan jo nyt sitoutua käyttämään itämerirehua, mikä vapaaehtoisena toimenpiteenä voidaan tuoda esille lupahakemuksessa. Lupahakemusten lausunnoissa ja erään päätöksen perusteluissa tämä näyttää lisänneen hakemuksen yleistä hyväksyttävyyttä. Lisäksi Metsähallitus voi valtion vesialueiden vuokrauksessa kalankasvatukseen kannustaa itämerirehun käyttöön.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 702/2020 vp

Itämerirehun laajeneva käyttö lisää ja ylläpitää silakan ja kilohailin kalastusta ja edesauttaa kalastuskiintiöiden täysimääräistä käyttöä. Itämerirehulla kasvatettavien kalojen sitomien ravinteiden mukana poistuu merkittäviä määriä ravinteita merestä. Suomen silakka- ja kilohailikiintiöitä ei viime vuosina ole pystytty hyödyntämään täysimääräisesti johtuen Venäjän kauppakiellosta sekä rehuteollisuuden kysynnän vähentymisestä. Itämerirehun tuottaminen on kuitenkin luonut merkittävän uuden kysynnän silakalle ja kilohailille. Tällä hetkellä kalajauhotehdas hyödyntää suuren osan silakka- ja kilohailisaaliista kotimaisen kalajauhon valmistukseen. Ilman kalajauho-tehdasta ja Itämerirehun valmistusta merkittävä osa kalastuskiintiöistä voisi jäädä hyödyntämättä.

Maa- ja metsätalousministeriö luo edellytyksiä vesiviljelytuotannon kestäväälle kasvulle suuntaamalla tutkimus- ja kehitystoimia sekä investointitukia toimialan kehitykseen ja ympäristövaikutusten pienentämiseen sekä edistämällä sidosryhmien välistä rakentavaa vuoropuhelua. Yksi tärkeimmistä kehitysalueista on tulevaisuudessakin itämerirehuun perustuvan kiertotalousratkaisun mahdollisimman laaja käyttöönotto. Ministeriö on juuri lähettänyt lausunnoille hallitusohjelmaan perustuvan kotimaisen kalan edistämishjelman, jonka tavoitteena on myös lisätä itämerirehun käyttöä. Itämerirehun käyttö on myös toimenpiteenä merenhoidossa.

Kalankasvatusala voi itämerirehun käytöllä lisätä tuotantonsa kestävyyttä. Kalankasvatuksella on marginaalinen rooli ravinnekuormituksen kokonaisuudessa ja sen vaikutus voidaan kasvavasta tuotannosta huolimatta pitää pienenä käyttämällä itämerirehua, sijoittamalla laitoksia avomerelle ja jatkuvalla kehitystyöllä. On tärkeää, että Suomessa voidaan kasvattaa enemmän kalaa ja lisätä kalan omavaraisuutta siten, että kehitys ei vaaranna vesiympäristön hyvän tilan tavoitteiden saavuttamista tai ylläpitämistä. Kala on paitsi terveellinen ja ilmastoystävällinen elintarvike, myös erittäin tehokas eläinproteiinin tuottaja.

Helsingissä 16.10.2020

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä